

Satversmes tiesa izbeidz tiesvedību lietā par normām, kas noteic vides aizsardzības prasības, kas jāievēro, veicot kravu pārkraušanas operācijas ostās

Satversmes tiesa 2019. gada 7. oktobrī ir pieņēmusi lēmumu lietā Nr. 2018-19-03 “Par Ventspils pilsētas domes 2012. gada 2. marta saistošo noteikumu Nr. 9 “Ventspils brīvostas noteikumi” 100. un 139. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64. pantam un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam”.

Apstrīdētās normas

Ventspils pilsētas domes 2012. gada 2. marta saistošo noteikumu Nr. 9 “Ventspils brīvostas noteikumi” 100. punkts:

“100.1. Iekraujot kuģī naftas produktus vai ķīmiskās vielas, kuru tvaika spiediens (mērot pēc Reida metodes) ir 27,6 kilopaskāli (pie 37,8 C) vai vairāk, vai arī mazutu, jēlnaftu vai benzolu, izmanto kravas izgarojumu emisijas kontroles sistēmas (saskaņā ar Starptautiskās Jūrniecības organizācijas Kuģošanas drošības komitejas cirkulāra Nr. 585 “Izgarojumu emisiju kontroles sistēmu standarti” punktā 1.2.13 noteikto definīciju), kas atbilst labāko pieejamo tehnisko paņēmieniņu risinājumam. Ja kuģim nav nepieciešamā aprīkojuma, lai pieslēgtos minētajām sistēmām, tad ievēro šo noteikumu 100.5. apakšpunkta prasības.

100.2. Gaistošo organisko savienojumu (turpmāk tekstā GOS) emisijas no kravas izgarojumu emisijas kontroles sistēmas nepārsniedz 10 g/Nm³, un termināļa operators veic atbilstošu monitoringu, nodrošinot tiešsaistes datu pārraidi arī uz Brīvostas kapteiņa dienestu.

100.3. Termināļa operators, kas pārkrauj šo noteikumu 100.1. apakšpunktā noteiktās vielas, izveido smaku monitoringa sistēmu, nodrošinot tiešsaistes datu pārraidi arī uz Brīvostas kapteiņa dienestu. Ostas uzraugs izvērtē no GOS emisiju un smaku monitoringa sistēmas saņemtos datus, un, ja pārsniegti 100.2. punktā noteiktais GOS limits vai smaku koncentrācija 5 ouE/m³ uz termināļa teritorijas robežas, pieprasa termināļa operatoram veikt nepieciešamos

pasākumus, tai skaitā samazināt kraušanas intensitāti. Pirms katra tankkuģa kraušanas darbu sākšanas termināļa operators elektroniski nosūta ostas uzraugam šādu informāciju – kuģa nosaukums, piestātnes Nr., ķīmiskās vielas vai maisījuma drošības datu lapas kopija un kraušanas apjoms.

100.4. Termināļa operatoram, kas veic mazuta noliešanu no vagoncisternām uz dzelzceļa estakādēm, jānodrošina, lai darbības radītā smaka nepārsniegtu smaku koncentrāciju 5 ouE/m^3 uz termināļa teritorijas robežas.

100.5. Ja, veicot kravas operācijas, GOS emisija pārsniedz šo noteikumu 100.2. apakšpunktā noteikto vai smaku koncentrācija uz termināļa teritorijas robežas pārsniedz 5 ouE/m^3 , tad termināļa operators nekavējoties veic nepieciešamos pasākumus, tai skaitā samazina kraušanas intensitāti, lai šīs normas tiek ievērotas.”

Ventspils pilsētas domes 2012. gada 2. marta saistošo noteikumu Nr. 9 “Ventspils brīvostas noteikumi” 139. punkts:

“Termināļa operators nodrošina šo noteikumu 100.1., 100.2., 100.3. un 100.4. apakšpunktā minēto prasību izpildi ne vēlāk kā līdz 2018. gada 31. maijam.”

Augstāka juridiska spēka normas

Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 64. pants: “Likumdošanas tiesības pieder Saeimai, kā arī tautai šinī Satversmē paredzētā kārtībā un apmēros.”

Satversmes 105. panta pirmais un trešais teikums paredz, ka ikvienam ir tiesības uz īpašumu un īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu.

Lietas fakti

Lieta tika ierosināta pēc akciju sabiedrības “Ventbunkers” pieteikuma. Akciju sabiedrība “Ventbunkers” veic saimniecisko darbību ar naftas produktiem Ventspils brīvostas teritorijā.

Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka ar apstrīdētajām normām noteikto prasību izpildei esot jāizlieto ievērojami finanšu līdzekļi. Tādējādi tiekot apdraudēta tās turpmākā pastāvēšana. Tāpat saskaņā ar apstrīdētajām normām ostas uzraugs varot pieprasīt, lai pieteikuma iesniedzēja samazina kraušanas intensitāti, bet šāda samazināšana ikreiz tai varot radīt finansiālus zaudējumus, jo prasītu papildu resursus konkrētās kravas pārkraušanai. Līdz ar to apstrīdētās normas ierobežojot pieteikuma iesniedzējai Satversmes 105. pantā noteiktās tiesības uz īpašumu.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētās normas esot izdotas *ultra vires*. Proti, ka likumdevējs ir pilnvarojis Ministru kabinetu, nevis pašvaldību noregulēt jebkurus jautājumus, kas attiecas uz piesārņojošu darbību rezultātā radušos smaku ierobežošanu.

Tiesas secinājumi

Par vispārējo tiesību aizsardzības līdzekļu izmantošanu un subsidiaritātes principu

Izskatāmās lietas sagatavošanas laikā Satversmes tiesa saņēma informāciju, ka pieteikuma iesniedzēja pēc tam, kad uz tās pieteikuma pamata tika ierosināta lieta Satversmes tiesā, ir uzsākusi savu tiesību aizsardzību arī administratīvajā tiesā. Administratīvajā rajona tiesa 2019. gada 9. janvārī ierosinājusi administratīvo lietu, bet 2019. gada 21. jūnijā nolēmusi apturēt tiesvedību, jo pieteikuma iesniedzēja 2018. gada 10. augustā jau bija vērsusies Satversmes tiesā un pēc tās pieteikuma ierosināta lieta. [13., 14.]

Satversmes tiesa atzina, ka pieteikuma iesniedzējai jāievēro subsidiaritātes princips, kura mērķis ir nodrošināt, lai tiesa, izskatot lietu pēc būtības, visupirms izmantotu tās rīcībā esošās

juridiskās metodes Satversmei atbilstoša rezultāta sasniegšanai. Līdz ar to, ievērojot subsidiaritātes principu, personai pirms vērsšanās Satversmes tiesā nepieciešams izsmelt reālās un efektīvās iespējas aizstāvēt savas aizskartās pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, savukārt konstitucionālā sūdzība ir galvenokārt papildu mehānisms gadījumos, kad ar citiem tiesību aizsardzības līdzekļiem pamattiesību aizskārumu novērst nav iespējams. [15.1.]

Satversmes tiesa atzina, ka administratīvās tiesas procesā ir iespējams panākt tādu materiāltiesisku rezultātu, kas varētu novērst pieteikuma iesniedzējas pamattiesību iespējamo aizskārumu. Tādējādi administratīvais process tiesā pieteikuma iesniedzējas situācijā ir reāls un efektīvs tiesību aizsardzības līdzeklis. [15.2.]

Tā kā pieteikuma iesniedzēja nav izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, tiesvedība izskatāmajā lietā ir izbeidzama. [16.]

Satversmes tiesa nolēma:

izbeigt tiesvedību lietā Nr. 2018-19-03 “Par Ventspils pilsētas domes 2012. gada 2. marta saistošo noteikumu Nr. 9 “Ventspils brīvostas noteikumi” 100. un 139. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64. pantam un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam”.

Lēmums nav pārsūdzams.

Lēmuma teksts ir pieejams Satversmes tiesas mājaslapā:
http://www.satv.tiesa.gov.lv/web/viewer.html?file=/wp-content/uploads/2018/09/2018-19-03_Lemums_izbeigsana.pdf#search=

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Ketija Strazda

Satversmes tiesas priekšsēdētājas palīdze

Ketija.Strazda@satv.tiesa.gov.lv

67830749, 26200580